

29.1.91
Jph.

DRUŽINOVÝ SYSTÉM.

Přednáška pro začínající rádce junáckých družin.

- Osnova :
1. Organizace družiny.
  2. Osobnost rádce.
  3. Rádcův zápisník.
  4. Znak družin.
  5. Dělbá práce.
  6. Družinová schůzka.
  7. Osnova družinové schůzky.
  8. Plánování činnosti družiny.
  9. Bodování činnosti členů.
  10. Hospodaření družiny.
  11. Družinový dobrý skutek.
  12. Družinový duch.
  13. Družinová kronika.
  14. Rádce jako člen oddílové rady.
  15. Doporučená literatura.

Pro vnitřní potřebu 3. oddílu Junáka Vsetín sestavil Tom.

Prosinec 1990

1. Organizace družiny.

Přirozený základ junácké družiny je dětská tlupa. Tlupa nejčastěji vzniká ze skupiny chlapců, kteří se po vyučování pravidelně hrají. Tlupy jsou nahodilé a často málo trvanlivé. Svoji vnitřní organizaci si tlupa vytvoří sama. Tlupa je ochotná ke všemu, protože nemá mravní měřítko. Jaký cíl si postaví za tím jde, ať je to cíl dobrý, nebo špatný. Duch tlupy společnými podniky roste a s ním i smysl pro věrnost a společnou čest, třebaže je to čest někdy pochybná. Ale zradit partu, zůstat za ostatními je velká ostuda. Houfování dětí v tlupy můžeme pozorovat všude ve městech i na vesnici, ať v Evropě, nebo u primitivních národů. Jde o rys hluboce zakotvený v samé podstatě dětství. Možno říci, že jde přímo o jeden z pudů řídících rozvoj bytosti. Tlupa je přirozený společenský útvar, který je příznačný pro dětský věk mezi 11 - 14 lety.

Vznik přirozených dětských tlup přijímá junáctví za základní stavební kámen, mění nespořádanou tlupu v ukázněnou junáckou družinu. Junácká družina je ovšem mnohem víc, než náhodná pouliční parta. Ustálenost junácké družiny je zajištěna podporou a rozumným dohledem vedoucího. Její činnost usměrňuje junácký program, který je pestrý a odpovídá dětským zájmům. Družinu posiluje oddanost k zákonu a junácké cti. Věrnost zajišťuje slavnostní junácký slib. Zájem udržuje a podporuje příslušnost k oddílu, který je souhrnem několika tlup. A to je morální síla a opora, kterou tlupa nemá.

Junácká družina je tedy tlupa chlapců spojená zájmy a pracující společně pod vedením schopného náčelníka, kterému v Junáku říkáme **RÁDCE**.

1.2. Osobnost rádce.

Jestliže má být rádce uznávaný všemi členy své družiny musí mít následující vlastnosti : je ve všem příkladem, je iniciativní, umí nadchnout, je přesný a důsledný, je slušný a vyžaduje slušnost, je statečný, zodpovědný, poctivý, přímý, nesobecký, plní své povinnosti i mimo družinu, je taktní, respektuje druhé, dodržuje dané slovo, má smysl pro veselí, je ochotný pomoci jednotlivci, družině i oddílu, vyniká v junácké praxi. Junácký zákon je mu svatým.

A nesmí být : líný, hrubý, prchlivý, panovačný, samotář, lehkomyšlný, bezohledný, frajer, násilný a nesmí si v družině vytvářet oblíbenost a psance.

Základní vlastnosti rádce jsou : síla, rychlost, obratnost a vytrvalost.

Jestliže rádce poctivě zhodnotí svoje chování, určitě dojde k závěru, že mu některá z dobrých vlastností chybí, nebo že má sklon k některé ze špatných vlastností. Důležité je, aby o těchto svých slabínách věděl a snažil se je co nejrychleji odstranit.

Proto heslem každého dobrého rádce je :

**BUĎ K SOBĚ PŘÍSNÝ, NIC SI NEODPUŠŤ !
A HLEĎ SE STÁLE ZDOKONALOVAT !**

1.3. Rádcův zápisník.

Každý rádce, který bere svůj úkolů vážně a odpovědně se bez rádcovského zápisníku neobejde. Pro tento účel je nevhodnější **kroužkový blok formátu A 5** s abecedními mezideskami a zásobou linkovaných a čistých listů. Pro zvláště zdatné rádce je možné zápisník doplnit listy čtverečkovaného a milimetrového papíru pro sestavování grafů.

Do záznamníku se rádce zapisuje všechno důležité, co má vztah k družině. První stránky před abecedním řazením obsahují všeobecné junácké záležitosti jako **"Zákon", slib, heslo a název družiny**. Titulní stránka by měla být provedená vlastnoručně a barevně.

V RÁDCOVSKÉM ZÁPISNÍKU nesmí chybět seznam členů družiny, jejich občanské jméno a skautská přezdívka. K seznamu patří datum narození, přesná adresa, případně telefon. číslo. Dále je vhodné zařadit tabulku pro zaznamenávání docházky jednotlivých členů družiny na všechny podniky.

Dobrý rádce má v záznamníku seznam míst v okolí města, kam se dá s družinou jít na vycházky i celodenní výlety. Taky má seznam zajímavých hradů, zámků, přírodních rezervací, ale i jiných pozoruhodných míst jako lomy, lesní palouky, odlehlá údolí, místa na koupání, zkrátka místa, kde může družina strávit několik příjemných hodin, postavit si stany, uvařit oběd, nebo zahrát terén. hru.

Je dobré, když v RÁDCOVSKÉM ZÁPISNÍKU má rádce celoroční rámcový plán činnosti družiny. Ti pilnější rádce si jistě do zápisníku připraví měsíční plány práce družiny a samozřejmě osnovy družinové schůzky a celodenní družinové výpravy.

Zkrátka dobrý rádce najde ve svém zápisníku vše, co pro práci s družinou potřebuje, ale napřed všechno musí do zápisníku dát. Založ si proto rádčovský zápisník i ty. A začni s ním již dnes. Neodkládej nic na zítřek. Zítra se mohou objevit nové neodkladné úkoly. Správný rádce se řídí heslem :

Co můžeš udělat dnes, neodkládej na zítřek.

1.4. Znak družin.

Každá dobrá junácká družina se vyznačuje 12 znaky, které opravňují partu kluků nazývat se družinou.

Jsou to : **název družiny, symbol, erb (druž. znak), vlajka, heslo, pokřik, vzor, kronika, signál, píseň, totem, a družinová barva.**

Tyto znaky je možné rozšiřovat, ale pro utužení kolektivu v družině jsou dostačující.

Název družiny je dobré stanovit po dohodě všech členů družiny. Jedině v případě nerozhodnosti může rádce poradit. Název družiny by měl být srozumitelný pro každého člena družiny. Nejčastěji se junácké družiny pojmenovávají po zvířatech, ptácích, nebo vodní skauti podle vodních živočichů.

Symbol družiny je v tomto případě samozřejmě živočich z názvu družiny.

Erb (druž. znak) tvoří buď obraz, nebo silueta, nebo jen hlava živočicha z názvu družiny.

Vlajka družiny má svůj předepsaný tvar a rozměry, bývá na ni kromě názvu družiny i družinový znak.

Heslo družiny by mělo odpovídat názvu a znaku, ale není to podmínkou.

V každém případě musí heslo připomínat, nebo přikazovat ušlechtilou vlastnost v souladu s JUNÁCKÝM ZÁKONEM.

Pokřik družiny stejně jako heslo.

Vzor družiny se často nedá odvodit od symbolu družiny. V tom případě se družina dohodne na vzoru buď z tradice oddílu, nebo události z činnosti družiny, nebo i osoby z povídky, která je družině dobře známa. Vzorem může být i osoba skutečně žijící.

Kronika družiny je velmi důležitým stmelujícím činitelem družiny. Zápisy z kroniky by se měly číst na každé následující družinové schůzce.

Signál družiny je nepostradatelný pro svolávání jednotlivých členů družiny a nejčastěji ho tvoří několik tónů z málo známé písně. Má dvě části - výzvu a odezvu.

Tyto části drží družina v tajnosti, aby nemohly být zneužívány jinými chlapci.

Píseň družiny bývá nejoblíbenější písnička, kterou chlapci rádi zpívají. Časem tato písnička přejde do stavu družinové hymny, ale v tom případě by měla mít na oblíbený nápěv rozumný text. (Ne - "Naše slipka kropenatá").

Družinový totem obvykle vzniká na prvním táboře.

Po dohodě se členy družiny o symbolech na totemu vyřeže nejlepší řezbář družiny totem, který se po táboře odveze do klubovny a umístí na čestném místě družinového koutku.

Družinová barva odpovídá barvě, která převládá u družinového symbolu, potom se samozřejmě objeví na družinovém erbu a družinové vlajce.

1.5 Dělna práce.

Dobrý rádce nečlá v družině všechno sám. Obětavost je krásná a potřebná vlastnost, ale člověk musí znát ve všem správnou míru a uplatňovat své ušlechtilé sklony na správném místě. Skutečně dobrý rádce řídí svou družinu tak, že v ní každý najde uplatnění. V dobře vedené družině má každý člen podle svého zájmu a schopnosti odpovědnou funkci.

Kromě rádce a vůdceva zástupce může být v družině :

tajemník - zapisuje docházku, vyřizuje písemnosti, pomáhá s přípravou pomůcek pro hry a bodovací závody, vede bodování členů družiny,

kronikář - se stará o družinovou kroniku,

pokladník - vybírá příspěvky, shromažďuje peníze, které si družina vydělala sběrem, nebo prací, vydává potřebné částky na věci, které si družina ze svých peněz oplatí. Je ve styku s oddílovým pokladníkem. Vede přesně a přehledně pokladní deník,

ranhojič (felčar) - opatruje družinovou lékárníčku, nosí ji na družinové schůzky i vycházky, stará se o doplňování jejího obsahu. Umí poskytnout první pomoc, obvazovat rány a měl by mít první odborku "První pomoc".

šéfkuchař - družiny dělá iakéhosi kuchařského instruktora. Na táboře se stává vedoucím denní družinové služby.

pošťák - zprostředkovává spojení mezi rádcem a členy družiny ve dnech, kdy není žádný společný podnik. Měl by bydlet blízko rádce a mít doma telefon.

redaktor - družinového časopisu se stará o družinový občasník a spolupracuje s redaktorem oddílového časopisu.

ubytovatel - vvhledává vhodná místa pro vycházky a táboření družiny. Zná řízdní řád různých dopravních prostředků. Obstarává dopravu a koupe řízdenkv.

bavitel ("Pan zábava") - úkolem tohoto činovníka je pečovat o dobrou náladu v družině. Má být tak trochu komikem, mít zásobu vtipů, hledat a vymýšlet si nové. Znáť písňe a vést zpěv. Připravuje družinové vystoupení na oddílových podnikcích a na družinové táborové ohně.

trubač.

1.6. Družinová schůzka.

Dobrá skautská družina dělá družinové schůzky jednou týdně v oevně stanovený den a hodinu. Schůzky v klubovně trvají obvykle $1\frac{1}{2}$ h. - 2 h. Neměly by být kratší, ale dobrý rádce je zbvtečně neprotahuje. Na dobré družinovce jde všechno ráz na ráz, práce se stíídá s hrou, skautská praxe se zábavou a soutěžemi. Rádce musí mít samozřejmě dobře připravený program. Dobrý rádce se program připravuje písemně. Přípravu schůzek usnadňuje osnova, kterou má každý rádce mít ve svém zápisníku. Zahájení je vždy stejné, trochu slavnostní. Rádce pronese úvodní formulku : "Zahájuji 35. schůzku družiny Ostřížů".

Po těchto slovech družina vstane a zakřičí družinový pokřik.

Schůzky je nutné zahajovat přesně ve stanovenou dobu. Dochvilnost patří mezi důležité skautské ctnosti a může se vypěstovat jen tím, že na ni budeme vždy a všude trvat.

Po zahajovacím obřadu by měla schůzka začít hned naplněním otálení programem, který hned všechny uvede do plného tempa, dodá schůzce od samého začátku vzruch a dobrou náladu.

V části věnované skautské praxi se probírají teoretické i praktické věci, které je třeba k plnění podmínek prvního i druhého stupně.

Na žádné družinové schůzce by neměla chybět skautská hra. Před závěrem schůzky zařadíme zábavnou část, aby chlapci odcházeli s dobrým dojemem, veselí a těšili se na příští schůzku.

Úplně na závěr rádce připomene příští družinu, nebo oddílový podnik a ukončí schůzku slovy: "Končím 35. schůzku družiny Ostřížů". Ještě jednou zazní klubovnou družinový pokřik a chlapci se v dobré náladě rozejdou domů.

1.7. Osnova družinové schůzky.

1. Zahájení	3 - 5 min.
2. Organizační část	10 min.
3. Nauková část	25 min.
4. Skautské hry	20 min.
5. Skautská praxe	40 min.
6. Zábavná část	10 min.
7. Závěr	3 - 5 min.
Celkem asi	120 min.

Zahájení.

Zahajuje rádce přesně ve stanoveném čase buď pokřikem, družinovou písní, nebo zvukovým signálem.

Organizační část.

V této části se čte zápis z minulé schůzky. Zápis čte ten člen družiny, který zápis do kroniky psal. Potom rádce seznámí družinu se závěry oddílové rady, zjistí a zaznačí docházku, vybírá členské příspěvky, registraci, poplatky. Upozorní družinu na nejdůležitější zprávy z veřejného života a ze skautského světa. V této části se vyřizují všechny administrativní záležitosti. Je dobré dodržovat na každé schůzce stejný postup (docházka, zápis, příspěvky, zprávy).

Nauková část.

Je nejdůležitější částí družinové schůzky, protože tady hoši získávají vědomosti a schopnosti junácké zdatnosti. Rádce vysvětluje družině jednotlivé části ze stupňů junácké zdatnosti. Připravuje chlapce své družiny na zkoušky zdatnosti a učí je různým zálesáckým vědomostem.

Na tuto část schůzky se musí rádce dokonale a svědomitě připravit. Musí si zajistit různé názorné pomůcky, příručky a potřeby k procvičení vysvětlované látky. V žádném případě to nesmí být školský způsob výkladu a rádce nesmí vytvářet dojem, že je neomylný a všemu nejlépe rozumí a všechno umí.

Program pro tuto část družinové schůzky si rádcové připravují nejméně měsíc před na oddílových radách společně s oddílovým odborníkem na určitý obor. Není správné připravovat program vždy jen na jednu schůzku; V naukové části se hoši učí a získávají nové vědomosti, současně ale také opakuji již získané znalosti a tím si je zdokonalují.

Skautské hry.

Každá družinová schůzka musí mít ve své náplni poutavé skautské hry. Tyto hry chlapce pobaví, ale také mají svůj výchovný význam. Hry volíme tak, abychom v nich zdokonalovali naučené vědomosti a zručnosti a získávali nové schopnosti. Skautské hry jsou zaměřené na cvičení pozornosti, smyslových vlastností, zručnosti a pod.

Stejně jako program pro naukovou část je třeba plánovat i hry, aby se hrou doplňovala nauková část. Je vhodné zařadit 3 - 4 hry a každou hrát jen krátce, aby se hra nestala nudnou. I o hrách platí, že by se měly připravovat měsíc předem s oddílovým odborníkem na oddílové radě. Je důležité, aby rádce byl na každou hru odborně, technicky a materiálně připravený. Pomůcky pro hry je možné vyrábět na družinových schůzkách.

Skautská praxe.

Pravidelnou část družinových schůzek má tvořit manuální, výtvarná a výrobní praxe. V této části získávají chlapci zručnost a základní vědomosti o určitých řemeslech. To vše využijí pro odborné zkoušky. Kromě toho se zde dají vyrábět užitkové předměty a pomůcky pro hry. Sem patří oprava inventáře i zařízení klubovny. Dobrý skautský oddíl má mít ve svém inventáři v klubovně jednak dost nástrojů i materiálů pro výrobu užitečných předmětů pro potřeby družiny i oddílu. Zařazování ručních prací má být systematické a má vycházet z plánu, přičemž se má postupovat od nejjednodušších prací k náročnějším a složitějším.

Zábavná část.

Na závěr schůzky zařazujeme zpěv, veselou hru, nácvik výstupu na besídku apod. Děláme to proto, aby chlapci odcházeli z družinové schůzky veselí a těšili se na další.

Závěr.

Nakonec rádce zopakuje, data příštího nejbližšího oddílového, nebo družinového podniku a ukončí schůzku písní, pokřikem, nebo jenom pozdravem.

1.8. Plánování činnosti družiny.

Abyste do družinových schůzek a výletů dostaly všechny body od nováčkovské zkoušky, až po druhý stupeň zdatnosti, je nutné, aby každý rádce měl vypracovaný **rámcový plán na celý rok**. Skautský rok začíná v září a končí táborem. Proto si další rádcové rozdělí asi těch 10 měsíců na 40 týdnů a do každého týdne počet družinovek, nebo výprav. Zhruba se dá počítat se 40 družinovými schůzkami, 10 celodenními výlety, 10 polodenními vycházkami a několika večerními cvičeními a dvoudenními vycházkami s přenocováním.

Takový rámcový plán dobře poslouží k vypracování již konkrétnějšího čtvrtletního plánu, který obsahuje přesné datum schůzky, nebo výletu a stručný program těchto akcí.

Ze čtvrtletního plánu potom rádce dělá **detailní měsíční plán**, ve kterém má přesně stanovený program pro každou družinovou schůzku v měsíci a program přednese na oddílové radě. Tento způsob plánování je nutný i proto, že ne všechny body prvního, nebo druhého stupně junácké zdatnosti je rádce schopný kvalifikovaně vysvětlit členům družiny. Když ví v který den a kterou hodinu potřebuje přednést, nebo vysvětlit určité téma, může požádat na oddílové radě o pomoc některého z rovorů, nebo starších skautů o pomoc.

1.9. Bodování činnosti členů.

Kořením práce dobré družiny je družinová soutěž jednotlivců. Pro spravedlivé hodnocení každého člena družiny je nutné mít družinový bodovací systém. **Bodovací systém** družiny by měl zahrnovat co možná největší okruh činnosti člena družiny (Docházku, dochvilnost, aktivitu, chování).

Všechno, co jednotlivec pro dobro družiny dělá, by mělo být bodově ohodnoceno. Osvědčilo se bodovací tabulku vyvěsit na družinový oznamovatel a úzkostlivě dodržovat. Každá výjimka, nebo odchylka od stanoveného bodového hodnocení snižuje autoritu rádce, proto je nutné, aby s bodováním byli srozuměni všichni členové družiny. Je dobré, aby rádce na konci družinového podniku ohodnotil činnost každého jednotlivce za přítomnosti celé družiny.

Součty bodů za schůzku, nebo výpravu mohou být zapsány kromě rádcova zápisníku i na družinovém oznamovateli. Na konci každého měsíce se body za jednotlivé podniky sečtou a vítězem je vyhlášen junák, který získal nejvíc bodů. Vyhlášení by mělo být slavnostní a mělo by být podtrženo, kromě jmenování nejlepším členem družiny za minulý měsíc i nějakým diplomem, plaketa, nebo zapsáním do kroniky.

Doporučená výše bodů za činnost v družině.

Účast na druž. schůzce	5 bodů
Účast na vycházce půldenní	8 bodů
Účast na celodenní výpravě	10 bodů

Vítězové druž. her a bodovacích závodů

Hry tělesné zdatnosti	5 bodů
Žákovy úsudku, postřehu	5 bodů
Všeob. vědom. o JUNÁČÍCH	10 bodů

Kromě těchto činností je možné bodovat všechno ostatní jako práci pro oddíl, práci pro družinu, dobrý skutek, kázeň, chování. Je dobré nešetřit kladnými body, ale vyhýbat se mínusovým bodům.

Mínusový bod je vlastně trest a v dobré partě se netrestá.

1.10 Hospodaření družiny.

K dobré práci družiny patří i dobré hospodaření s penězi a materiálem. Tam, kde je v družině správná dělba práce, je i pokladník a jím dobře vedená pokladna, rozumný rozpočet a včas placené příspěvky. Peníze v pokladně by neměly být jen z členských příspěvků. Mnohem lepší je, když si chlapci vydělávají kolektivně jako družina sběrem, nebo jinou činností. Hledání pramenů k výtěžku je také dobrou školou pro život.

Pokladník je odpovědná funkce a měl by ji zastávat svědomitý chlapec, který je schopen vést účetní záznamy o příjmech a výdáních. V družinách s dobře organizovanou dělbu práce bývá i hospodář, který úzce spolupracuje s pokladníkem a společně s rádcem sestavují družinový rozpočet, co bude třeba pro družinu nakoupit.

Hospodář je zároveň správcem družinového majetku a nářadí. Nářadí obvykle představuje podstatnou část majetku družiny. Hospodář musí mít přesný seznam (inventář) věcí a nářadí patřící družině. Stará se o jeho uložení, dohlíží na stav jednotlivých věcí, stará se o opravy, případně náhradu. Zaznamenává vypůjčky a vrácení věcí a nářadí. Snahou hospodáře musí být, aby měl v družině všechno potřebné nářadí a materiál pro činnost družiny (barvy, štětce, papíry, dláta, dřevo, kleště, kladívka, kotlíky, stanovená plátna a třeba i hudební nástroj) a kromě toho i pomůcky pro hry a zábavu v družině.

1.11. Družinový dobrý skutek (DDS).

Velmi dobrým prostředkem k posílení morálky družiny je povzbuzování k dobrým skutkům, jak jednotlivců, tak celé družiny. Rádce má tuto činnost podporovat a vítat návrhy členů. Často se chlapci mohou službou odvděčit za půjčení klubovny, tábořiště, nebo součásti výzbroje.

Účast na DDS je dobrovolná a nepočítá se do bodování. Patří k akcím na nichž se pozná, kdo má v sobě skutečného skautského ducha. Každá družina by měla považovat za otázku cti vykonat něco záslužnějšího a víc než ostatní. Družina, která vykoná dobrý družinový skutek odevzdá o něm krátkou písemnou zprávu oddílové radě.

Příklady DDS : vyčistit část parku, očistit dopravní značky, uhrabat trávník v sídlišti, vyčistit úsek Bečvy, nasbírat kaštan pro lesní zvěř, naplnit krmelec senem.

Když budete trochu přemýšlet, najdete dost příležitostí k velkým družinovým dobrým skutkům. Jistě ve vašem okolí bydlí staří opuštění lidé, kteří nemají dost síly, aby si mohli vyklepat koberce, nanosít ze sklepa uhlí. Když jim vaše družina nabídne pomoc, bude to jeden s nejlepších dobrých skutků.

Družinový skutek se v oddílech koná jen občas, zpravidla jednou měsíčně. Není to náhrada za dobré skutky, které má každý skaut dělat aspoň jedenkrát denně, jak přikazuje naše heslo.

1.12 Družinový duch

Jedním z nejvýznamějších rysů družiny je družinový duch, její morálka vyplývající ze společné činnosti. Družinové podniky, jméno, symbol, pokřiky i odznaky jsou v tomto směru důležitými prvky.

Když je chlapec přijatý do družiny, má v ní zůstat trvale dokud je v oddíle, nebo dokud v oddíle není povolán na jiné místo. Tam, kde jsou chlapci přezazováni a měněni podle rozmarů vedoucího oddílu je samozřejmě malá příležitost vytvářet nějaké vlastní tradice.

Jakmile se družina sžije v jeden celek bude mít brzo stejné zájmy. Společně budou podnikat velké věci, prožívat dobrodružství a slavit úspěchy

Družinový duch je to, co nutí chlapce, aby se řekl před závodem v signalizování : "Já to prostě musím vyhrát, jinak by kluci byli hrozně zklamání".

Je to něco, co junáka přiměje, aby řekl svému spolužákovi : "Promiň, ale dnes s tebou nemohu do kina, máme družinovku". Když na oddílové radě hledá vedoucí dobrovolníky k vykonání nějaké práce a rádce řekne hrdě : "Já to vezmu, mohu to za družinu slíbit".

Je to družinový duch, který přiměje členy, aby se vzdali prospěchu a pohodlí pro dobro společné věci a z hesla "Všichni za jednoho a jeden za všechny" učiní radostné pravidlo obětavosti, věrnosti a společnému vytrvání v dobrém i zlém.

Družinový duch pokračuje a rozvíjí se. Jak půjdou měsíce a léta družina bude vzpomínat na jednotlivé výlety a tábory, zkoušky a závody, vrcholky i nížiny družinové činnosti. Jedno však zbudě, vzpomínka na ducha, který všechny členy při tom pronikl, na nádherné věci a myšlenky, které je pojily.

Důležitým pojítkem družiny je **družinový totem**.

Každá dobrá družina dříve, nebo později dospěje k názoru, že musí mít také svůj družinový totem. Na družinové poradě se dohodne, které symboly má totem vyjadřovat, jak tradici družiny, rok vzniku, místo vzniku. Tyto symboly, které obsahuje totem, by měl stále svým dnešním i budoucím členům připomínat. Na táboře pak nejlepší řezbář družiny vyřeže totem, který se po táboře umístí na čestném místě družinového koutku. Když bude každý nováček rozumět totemovým symbolům a významu, který je velký pro starší členy, stane se totem předmětem, který udržuje v družině tradici a vysokou úroveň družinového ducha.

1.13 Družinová kronika.

Pro družinovou kroniku pořídíme tlustou kniku bez linek v pevných deskách. Zapisujeme do ní všechno, co se v družině děje. Zápis z každé družinovy čteny na příští družinové schůzce a úroveň zápisu ohodnotíme do bodování členů. Text doprovázíme kresbami a fotografiemi. Postupně tak vznikne ručně psaná a malovaná kniha. Když jí otevřeme, připomene nám tak trochu středověké rukopisy, dýchá z ní kouzlo rukopisného písma a původních, i když třeba neumělých obrázků. Skutečnost, že je to jediný exemplář na světě, jí dodává zvláštní hodnotu.

Družinová kronika má smysl hlavně pro družinu, která pracuje dlouhodobě, pomáhá jí vytvářet historii a tradici. Všechno dobré i zlé co kluci prožili zůstává v kronice zaznamenáno i pro ty, kteří příjdou do družiny v dalších letech. Cena kroniky s léty stoupá. Po letech má největší půvab pro přímé pamětníky událostí v ní zaznamenaných. Zvykněte se zapisovat všechny události co nejdřív, nejlépe ještě ten den, kdy se uděly. Kroniku může psát buď jen kronikář, nebo postupně každý člen družiny. V každém případě by ale ilustrace měl malovat nejlepší kreslíř z družiny. Způsob, kdy se v zápisech hoši střídají je možná lepší, protože tím kroniku vytváří celá družina, události nejsou pozorovány jen jedním párem očí. Psaní kroniky je dobrým cvičením mozku, hoši se učí vyjadřovat své myšlenky, postřehy a názory. Psaní i kreslení patří k výtvarné výchově.

Do výtvarného umění patří i slovesné umění. Řeč je pro člověka nejdůležitějším dorozumivacím prostředkem, ale málo vedoucích družin se stará o to, aby se kluci jeho družiny naučili zacházet se slovem přinejmenším tak dobře, jako s tužkou a štětcem. Výbornou příložitostí k tomu jak se seznámit se slovesným uměním je založit družinový časopis. Určitě to nebudou pravidelné noviny, ale občasník, do kterého budou přispívat všichni členové družiny. Pro začátek stačí vyhrazené místo na družinovém oznamovateli, kde se umísťují napřed zprávy, názory, návrhy a později i jednoduchá povídka. Záleží na vedoucím družiny jak kluky motivuje k přispívání na družinové noviny. Nejaktivnější dopisovatel bývá jmenován šéfredaktorem družinových novin a obyčejně přispívá i do pravidelného oddílového časopisu.

1.14 Rádce jako člen oddílové rady.

Jestliže rádce má mít u členů oddílové rady autoritu a aby se jeho návrhy braly vážně musí se na každou schůzku oddílové rady řádně připravit.

Je bezpodmínečně nutné, aby měl v pořádku svůj rádcovský zápisník se všemi údaji o členech družiny.

Musí detailně znát situaci ve své družině, včetně situace jednotlivých členů družiny (situaci v rodině, prospěch ve škole, jiné zájmové činnosti).

Mít připravené hlášení o činnosti družiny od minulé oddílové rady (jak družina splnila přidělený úkol).

Připravit si návrhy, které chce na oddílové radě konkrétně projednat, nejlépe již s vlastním návrhem na řešení.

Připravit si požadavky na jednotlivé funkcionáře oddílové rady (knihovníka, pokladníka, hospodáře).

Rádce na oddílové radě musí vystupovat jistě a zřetelně, aby z prvních slov bylo jasné o jaký problém družině jde. Jen na jasné dotazy a návrhy může dostat jasnou odpověď.

1.15 Doporučená literatura.

1. Jaroslav Novák : Junácká družina - MF 1968.
2. Rádce skautské družiny - Metodické listy, edice.

Pojestědské oblasti - Liberec 1969.